

ԻՐԱՒՈՒՆԿ

ԼՐԱԳՐՈՒ ԵՎ ՎՃԱՐՈՒՄ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատկերի համար Տարեկան 12 ֆր.
» Վեցամսեայ 6 ֆր.
Արտատպանի համար (երկու քիւր մեկ
նոսրով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.
Անկերկայի » 2.60 տղ վեցամս 1.50
ԿԱՆՈՒԻ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Համակ դրամ եռալն դրկել հետեւեալ հասցեով

ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՒՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — ՎՍԻՆԱ (Պուլկարիա)

Редакция на ВѢСТНИКЪ

Rédaction du journal

„И праву н к ъ“

„Ira vounk“

ВАРНА (България)

V A R N A (Bulgarie)

Երբ պարսեան ուղղեալ գրութիւն
ես չեմ դրկուիր եւ յարմար դասուած-
նեւը միայն կը հրատարակուին աւ-
րուշովին կամ մասամբ:
Պատկերի սղը 20 սանթիմ. երե-
սին աւելի անգամներու համար 20 0/0
զեղչ կը լինի:

ԹԻՐԱՅՈՂ ՍՐՏԵՐ

— 30 —

Չափէն աւելի զգոյնիկ ու ցըն-
ցող են այն սրտերը, որոնք հար-
կաբար ուսնենք են իրենց մէջ պահել
երկար ուսնենք արատաւոր կեան-
քի մը գաղտնիքը, իրենցինքն պէս
Հիւրընկալուն աղտոտ ու վատ,
ասպնկականները հասարակական աղ-
տոտ ու վատ, ամենափոքրիկ ալ
նարկութեան մը կը նային: Եւ
ուրեւ հաւանական թէ վերջա-
պէս արդարութեան սուր աչքը
գտած է իրենց հետքը և Պողոսի
որ ճանկերով ծանրացած իրենց
վատութեամբ տրոփող սրտերուն
վրայ:

Ի լուր աննշան ու տկար աղա-
ղակի մը, որ մի քիչ գործին հետ
աննշան խորհրդաւորութիւն
ալ ունենայ իր մէջ, ճիւղ ճիւղ
քար կը կտրին այդ թշուառական
նեւը և երկքարական հասանքի մտտ
նուածի պէս կսկսին գողգողալ ու
սարսաղ իրենց բոլոր էութեամբ:

Այն իրենք իրենց տէրը չեն.
ինչ որ են լուսնոտի մը լիւսնա-
կան գալարումները, նոյն են եւ
ատենց վերաբերութիւնը դէպի
այդ տկար աղաղակը. մերթ րս.
պառնական, մերթ աղաղակական
և յաճախ ցած ծածուկութիւններ.
բով զանի լուսնոտի դատապար-
տելու լիւսնաւոր ճիւղ մը, որ մի
այն և յաւէտ ճիւղական ծիծաղելի
ու միմոսական զաւեշտի մը պատ.
կերկրը ճոխացնելու կը ծառայէ
և ուրիշ ոչինչ:

Եւ զարմանալի բան. Շատ ան-
գամ տեսնուած ճշմարտութիւն
մըն է, որ Արդարութիւնը՝ իր
զուձայնը կը դնէ տկար սեռին
շրթներուն վրայ և անոր միջոցաւ
կը գտնէ մութի մէջ սողոսկող խը
լուրդներուն հետքը:

Չը գիտեմ այդ սեռին ի՞նչ հո-
գեւանական գրութիւնն է, որ ա-
մենէն ծածկամիտ ոճրագործն ան-
գամ իր թաքտոցէն գուրս կը հա-
նէ և հանրութեան առջեւ խաղը
խախտաւ ընելով զանի, ընկե-
րութիւնը կազատէ ահագին աղե-
տէ մը:

Որչափ ալ չարածճինք՝ ան
դադարապահութեանը տան անոր
այս ընթացքը, մենք չարագործու-
թիւններ մերկայցնելու փութկոտու-
թիւնը իգական սեռի գերագոյն.
ցապէս բարի ու աղտոտութիւննե-
րէ գարշող սրտի ազնուութեանը
կը վերագրենք հաճողով:

Այսպէս թէ այնպէս տիեզերքի
ամենամեծ եղիւններ և ամեն կեր-
պով երեւոյթը փրկելու հանգա-
մանքով օժտուած թաքուն չարա-
գործութիւններ երեւան եկած են
փոքրիկ ու աննշան միջադէպերով
և այս բարեբար երեւոյթը չեղ-
տուած է այնքան անգամ, որքան
Աստուած կանխահոգ կարգադրու-
թեամբ մը խնդրոյն մէջ կնօջ մա-
տը գրած է:

Հսկեց՝ վրպակ մը չէ՝ որ պի-
տի պատմեմ:

Միհայիլէն շախմատում բայց
ի վերջոյ ինչ ինչ գաղտնի կար-
գաղտնիութիւններով անոր հետ վե-
րատին համաձայնած կորստնի մը
նազարդներէն վաղ անուն անգլիա-
ցիին ընկերութեամբ Հիսէյին
Տափուտ անուն 14 տեւայ
տաղանդաւոր պատանին, կըս-
տանձէ ի նպաստ Միհայիլ անգ-
լիական բանակը Սուտանի անա-
պատներուն մէջ մոլորեցնելու ճի-
ւղադրին պաշտօնը:

Կրանվիլ եւ իր սպայակոյտը՝
որ այն ատեն Սուտան կը գտնուէ-
ին շուտաւար վիճակի մէջ, երկար
հարցափոխէ յետոյ, հիացմամբ
կընդունին վաղիկ և կամ աւելի
ճիշդ Հիսէյին Տափուտի գծած
արշաւանքին յատակաձեւը և բա-
նակը շարժման մէջ կը դնեն, որ
կսկսի մաքըցիլ վատի Հայֆայի
շէյխներէն վեր և արաւմուկ
Պէրպէրի անծայրածիր անապատնե-
րուն մէջ:

Պէտք է գիտնալ, որ անգլիա-
ցիք իրենց Սուտանեան ար-
շաւանքներուն մէջ թշնամիին յար-
ձակումներէն աւելի մոլորումէ եւ
աւազի փոթորկններէ կը վախ-
նային, որ շատ անգամ ամբողջ բա-
նակի մը կորստեանը պատճառ կը
գառնար: Աւերելոյթն վաղիկ
պաշտօնն էր բանակը առաջնոր-
դել խաթիւմ այն ճանրաներով,
որ բնական չէր հանդիպիլ աւա-
զի թաթառներու: Ի հարկէ վաղիկ
երբ անգամ մը բանակը դնէր ա-
նապատի լաբուրիներուն մէջ,
ինք՝ շնորհիւ Հիսէյին Տափուտի

որ իր տանը ճանրուն պէս կը
ճանչնար անոր բոլոր ծակ ու ծու-
կը, գիշեր մը կծիկը պիտի դնէր
և շունչը առնելով խաթիւմ,
պիտի արժանանար Նորին Խալի.
Ֆարսկան Միհայիլի շնորհք.
նեւուն:

Բայց եկէ՛ք տե՛ս որ իրեն
այդպէս չը դադարէ: Կրանվիլ վա-
ղիկ և Տափուտի սպասարկութեա-
նը համար աննշանք բով Ֆէլլաւն
կին մը դնելով, անոր գաղտնա-
պէս կը յանձնարարէր նսեւ հըս.
կիւ այդ երկուքին բոլոր շարժում-
ներուն վրայ և ժամը ժամին տե-
ղեկութիւն հաղորդել իրեն:

Վաղի՛ օր մը ուղտին վրայ քը-
նացած ատեն, մէկէն ի մէկ գե-
տին կիւնայ: Ֆէլլաւն կինը փու-
թալով անոր քով, խորունկ նա-
խապաշարումով մը «լաւ նշան չէր
տարկա, ես՝ Սի վաղիկ, մենք դա-
տապարտուած ենք կորսուելու» կը
բացագոյնէ:

Եւ վաղիկ աւազին վրայ թաւալ
զլոր եկած պահուն՝ արդէն ան-
կուսէն ցնցուած երբ կը լսէ միե-
նոյն ատեն Ֆէլլաւն այս նշանա-
կիւ խօսքը, կարծելով գիտնալ թէ
իր գաղտնիքին ակնարկել կուզէ,
կրակի մերթ փոքաբանքներով և
մերթ սպառնալիքով համոզել որ
այդ գաղտնիքը դուրս չը հանէ:
Խեղճ ֆէլլաւն չը հասկնալով
թէ ինչ է վաղիկի գաղտնիքը քա-
ծը, պահ մը համակերպութիւն
կեղծելով, յարմար ժամը գտնե-
լուն պէս կը դիմէ Կրանվիլի և
կը պատմէ եղածները բոլոր առ-
բաւ:

Դեպքէն 3 ժամ յետոյ ամեն ինչ
կը պարզուէր: Վաղի՛ հակառակ
Հիսէյին Տափուտի կամակարու-
թեանը, ամեն ինչ կը խոստովա-
նէր վրանին ներքեւ կազմուած պա-
տերազմական ատենին տալիս, որ
կը դատապարտէր զինքը Սուտա-
նի հրապարակին վրայ հրացանի
բռնել: Ու յետոյ Կրանվիլ բոլոր
բանակին զոհաբանական ազօթք
կատարել կուտար անխուսափելի
մահուանէ մը ազատելուն համար
և կորչէր ու օրհնել կուտար կը.
նօջ մատը, որ նախախնամութեան
մատին պէս օգնութեան կը հաս-
նէր իրենց ճակատագրական վայր.
կեանի մը մէջ:

Վերջապէս հանրային կամ ան-
հատական ամեն գործի մէջ կինը
նախախնամութեան քօնթրօլն է, 7

սրուն թափանցող աչքէն բան մը
չի վրկար և թէեւ Այն ուրիշին
խնայելու բնական համարժե-
թեամբ տարիներու նուազ երկար
չարքի մը մէջ համակերպելու ե-
րեւոյթը կառնէ, բայց վերջապէս
վատութեան անընդունակ սրտի մը
բոլոր ազդիւ թափովը մերկապա-
րանց կը խայտառակէ զեղծում.
նեւուն հեղինակները, որքան ալ
այս վրկարները զրահուած նկատեն
ինքզինքնին միզեկվիրաքեան եւ
երեւոյթը փրկելու սահմանուած
անճարակ ուժերով:

Ուստի ամեն անգամ, որ մեր
հանրային գործերու մէջ կնօջ մտա-
նակցութիւնը տեսնենք, ուրախու-
թեամբ մտածելու ենք, որ այդ
գործին մէջ ճարպիկ գողեր կամ
բնու մտած չին եւ կամ ճանչնա-
լով կնօջ ներկայութեան ահաւի-
թութիւնը, հրաժարած են զէթ այդ
անգամուան համար իրենց սիրելի
արհեստէն:

Ատենի պարագաներու մէջ, շատ
շատ անճարակ, ապուշ ու ցնդած
գողերու շահատակութեանց արձա-
գանքը պիտի լսենք, որ վերջ ա-
ռաջ սահմանուած ըլլալ դադա-
պարտուելու ամեն առողջ մտքէ
յօրինակ և ի զգուշութիւն իրենց
ապագայ ձեռնասուններուն:

Ու այդ անճարակներու սրտի
թրթռումներուն անմիջական հե-
տեւանքն եղող սպառնալիքներն ու
աղաչանքներն ալ իրենց գարշելի
գոյութեան համար երկու բանի
միայն պիտի ծառային:

Չիրենք արդարացնելու համար
խոշոր զեռօ մը և իրենց սեւ դա-
տապարտութեանը համար ալ հը-
րաչեկ երկաթ մը:

Ահա թէ ինչ կարժեն գողին
սրտին թրթռումները:

Տ.

ՄԻԶԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

— 30 —

Սուրբ անը վերջին ծայր անհան-
գիստ է. հետզհետէ լրջօրէն ծան-
րանալու վրայ է այն տաղնա-
պը, որուն մտածուած է ինքն ու
երկրորդ: Եւրոպական լուրերը կը
հաւատարմութեան թէ այս անգամ ալ յօտ
է Տաճիկ կառավարութեան ճակա-
տագրին փոփոխութիւնը, Հայկա-
կան խնդիրը նորէն երեւան ելած
միջոցաւ ցարդ երեւածէն բոլորու-

վին տարբեր գոյնով մը . Թուրքիոյ համար կատարելապէս կենսական եղող այս խնդրով Եւրոպայի կողմէ ալ լրջօրէն զբաղուելու տրամադրութիւն մը ցոյց կը տրուէր, որ անշուշտ Սուլթանի շիզերուն շատ կը դպի :

Հայկական խնդիրը այս միջոցին յաղագհներուն առաջինը կը լլայ Ռուսիա . մինչև ցարդ դէպի այդ խնդիրը ունեցած ուղղութենէն բոլորովին տարբեր ուղղութիւնով մը այսօր կ' . Պաշտոյ Ռուս Գեապան Պ . Զինովիէվ շատ խստապահանջ է եւրոպիի և Դրան հանդէպ Հայոց նկատմամբ . իր քաղաքականութիւնը կատարելապէս հակառակ է նախորդ Նեխտօֆի ընթացքին , որուն շնորհիւ թուրք իշխանութիւնը կրցաւ պարտութեամբ կ'սկսէր պել Հայաստանի պարսկական շարժերն ու Պոստոյ կտորածնէ :

Փոքր Ասիոյ մէջ երկաթուղիներ շինելու Ռուսական պահանջին Սուլթանին կողմէ հղած գիշողութիւնէն յետոյ , շատ անորոշելի առնակնալ մը չէ անշուշտ որ Զարը կողմէ Սուլթանին ընդ . Սուլթանը շուարած մէկ կողմէ Հայ Պատրիարքին պահանջները կ'ընդունի և միւս կողմէ ալ կը հեռագրէ գաւառները որ քիչ մը շուրջ առնել տան , և միաժամանակ Պապը Ալին կը ջանայ Ռուս զեապանատունն ապահովելու , թէ հայոց գոհացումներ տրուելու համար կարգ մը տնօրինութիւններու ծրագիր մը պատրաստելու վրայ է :

Ռուս զեապանը որ հիմայ Ս . Բէթերպուրկ կը գտնուի , Պապն մեկնելէ առաջ , ժամ ու կէս տեւակցած է Հայոց Պատրիարքին հետ . տեսութիւն մը որ կը հաւատեն թէ Հայ Պատրիարքը հան

դարտեցնելու բնոյթը ունեցած ըլլայ :

Ինչ որ ալ ըլլայ այդ տեսակ . թեան պատճառը միշտ իր որոշ նշանակութիւնը ունի , երբ արդէն Ռուս զեապանը Հայկական խնդիրը յայտնի կը հետապնդէ և Ռուս պետութեան արդէն իսկ մեծ կարեւորութիւն ունեցող այս քաղաքական խնդիրը կողմէ իրենու որակուն շարժումները որոնք Թուրքիոյ հրամանաւ տեղի կ'ունենան կողմակաի մէջ գրեթէ Ռուս-Թուրք սահմանադրական մօտ :

Այսօրուրէն որոշ կերպով չէ կարելի գիտնալ թէ մեր խնդիրը ինչ դարձածքներ պիտի առնէ և ինչ ելք պիտի ունենայ . բայց երկուստեք յայտնապէս ցոյց կը տան թէ Արեւելք մօտաւորապէս ահագին փոփոխութիւն մը պիտի կրէ , որուն արդիւնքը անշուշտ կենսական կորուստ պիտի լլայ : Թուրքիոյ համար , որուն վրայ թեքեաւ լայն միջոց ալ չը դրուէ :

* * * Սուլթանը ու իր երկիրը երբ արտաքին յայտնի այս վրտանգին դէմ շուարած են , ուրիշ ներքին վտանգ մ'ալ կայ որուն օր ըստ օրէ լուրջ հանգամանք մը առնելը զինքը դողահար կրնէ . — Ժէօն-Թուրքիոյ կուսակցութեան հզօրացումն է այն որ ուղղակի կըստառնայ Օսմանեան վեհապետին անձին , ներկայ ամբողջ ժողովրդութեանց , որոնք Թուրքիոյ զինուոր կուսակցութեան են եւ կըստին պայթիլ , պատասխանատու կը ծանցուին միայն Թուրք կայսրը :

Հազի Ահմէտ Սուլթան փաշա , Օսմանեան բանակին մէջ էն սիրուած եւ յարգուած զեմքերէն մին , Եգիպտոսի օսմանեան Գօմի . սէր եւ խրատիվին մտերիմ բարեկամ , ինքն ալ կը միանայ Ժէօն-

Թուրքիոյն հետ , մերժելով Սուլթանին ծառայի անոր հրամաններն ու իշխանութիւնը արհաւիրելով կանցնի Եւրոպա :

Ռուս-Ճարոն պատերազմը պիտի սկսի : Այս է միակ հարցումը զոր այսօր ամեն ոք գրեթէ մեք նախա կրնէ . երբ հեռագիրները կը հաղորդեն թէ Ճարոն իր ահագին նաւատորմը շարժման վիճակի մէջ գնելու կը պատրաստուի եւ Ռուսիա ալ Մանչուրիոյ սահմանին վրայ 12,000 զազաք կը լիցնէ :

Եւրոպական զօրքերը Բեքին հասած են . այդ արշաւանքին Եւրոպայի միւս մեծ տէրութիւններն ալ պիտի մասնակցին հասարակապէս . Ամերիկան ալ իր կտրգին կը փութայ հա ջիւլ իւլ իւլ պատառներէն որոնք հաւանորէն պիտի կլլուն այս օրերս . Միացեալ Նահանգները պահ մը կը մոռնան Ֆիլիպինի ծանր կացութիւնը եւ ասորին ժամանակ չը կորսնցընելու համար , այն տեղի զօրքերէն մաս մը կը փոխադրեն Չին :

Աստիք Չին ապագան պիտի վճռեն . ներքին ապստամբութիւնը չէ դադարած տակաւին . եւ դադրելու ալ երեւոյթ չ'ունի , մինչև որ Եւրոպա չը զարնէ անոնք : Չինաստանը միջազգային թեւորկութեան մը ենթարկելով , ամբողջութեամբ պահուելէն աւելի հաւանական է որ . բաժնուի մեծ պետութեանց մէջ . այսպէսով միանգամ ընդ միշտ վերջ մը տալու համար միջազգային շրջանակները զբաղեցնող խնդրոյ մը , ճիշդ այդ միջոցին եթէ ուզէ Ռուսիա իրեն սահմանակից պետութիւն միւս տէրութիւններէն աւելի գերակշիռ դեր մը առնել այն ատեն

Ռուս-Ճարոն ընդհարումը ծալկուտայ եւ Ճարոնի կողմէն Ռուսիոյ դէմ ըլլալիք այդ գործնական բողոքին ով գիտէ թէ իրեն հետ յայտնապէս միացած չը պիտի տեսնենք Ամերիկան , յարգին տակէն զինքը քաջալերուի : Գառն .

ՀԱՐՑ ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Հարցում . — Ինչպէս ընթերցողը պարզապէս պիտի տեսնէ թէ արտասահմանի որ քաղաքին մէջ որ եկեղեցի եւ վարժարանի շուրջը երբ ժողովրդեան մէջ գոտութիւն մը կամ խռովութիւն մը ծագի եւ եթէ սա տեսակ խռովութեանց եւս պատճառ տուողներ փնտռուին , անոնք պիտի զանազան գործիչ մը կամ ներկայ սցոյցի մը կը ցուցնէ մէջտեղ . արդեօր ինչ է ասոր էական պատճառը : (.)

Պատասխան . — Որովհետեւ դաշնակցական կուսակցութեան նա մասնաւոր Պոլիարիոյ գործիչը կամ ներկայացուցիչը եւ մինչև իսկ անհատական առկա մը (քաջատէրութիւն միշտ յարգելի) ընդհանրապէս սա գաղափարը կազմած են թէ՛ այն որ դաշնակցական չէ՛ , եթէ վարդապետ է , իստարեալ է կամ երկշտտ , եթէ քահանայ է՝ անփոքր կամ յամառ , եթէ խորագիր է՝ դասճան է կամ իսլաւագող , եթէ թողալան է՝ տխար է կամ պահպանողական . եթէ հոգաբարձու է՝ անուս է կամ յատարական , եթէ դաստառ է՝ իմաստակ է կամ տգէտ , եթէ տնտես է անբարոյական է կամ ծոյլ , եթէ ժամուկոյ է՝ դանդաղ է եւ ծախալք : Բոլորէս ընդհանուր առմամբ՝ եթէ մոլորվուրդ է՝ թրքամոլ է եւ ազգատեսչ , ըլլայ այն հարուստ , վաճառական եւ կամ միջին դասակարգի պատկանալի իսկ ընդհակառակը գաշակցական լլայ վարդապետ , քահանայ . խմբագիր , թաղական , հոգաբարձու , դաստառ , տնտես , ժամակոյ եւ նոյն իսկ մոլորվրդեան մի ամենաանկարեւոր եւ յոյն

ԿՐԵՏԷ

Հայ ազգը վտարանդի , թափառական , օտար կլիմաներու ներքեւ կուպրի եւ Հայ կը մնայ ու կը մխիթարուի միայն իր եկեղեցիով : Եկեղեցեացիութեան այս զգացումն զրդուած՝ անմիջապէս որ Գանտիա ժամանեցի , այցելել փափաքեցայ հայ մատուռը , որոյ գոյութիւնը արդէն իսկ ուրախութեամբ լսած էին : Տեղւոյն մի քանի քահանայ , բարեկրօն Տ . Մանուէլ Տ . Անդրէասեանը եկեղեցական դասուն պատու բերող անդամներէն է , իր պաշտօնին վայելուչ հայրական ընդունելութիւն մը ըրաւ մեզ . խեղճը արդէն հիւանդոտ կղզւոյն վերջին գէպքերու առթիւ կըրած տառապանքէն աւելի վատթարացած էր իր վիճակը . տխուր տպաւորութիւն մը կրեցինք այս այցելութիւնէն : Սակայն աւելի ցաւալին կար , Տէր Հայրը իր տանը բակէն գուռ մը բանալով , առաջնորդու եղանք մատուռը , երկիւղածութեամբ մտանք միջնաղ սալարկուած շրջանակի մը մէջ . ինչ տեսնենք , չըս մերկապտեր , սեղանի տեղ տի կտորներ խաչկալի մնացորդներէն . երկու դարերէ ի վեր մատրան բակը ննջող մի քանի եկեղեցականներու եւ ուրիշ Հայերու քանդուած գերեզմաններ :

Այս է ահա մեր տեսած Գանտիոյ Հայ մատուռը . ինչ յուսախարութիւն , ո՛վ Աստուած . գոչեցի , հո՛ս ա՛յ՝ Միջերկրականի այս անկիւնն ալ թողուցիր որ հաւածուի խեղճ հայր , երբ ան զին կը տեսնուին երկու Յոյն եկեղեցիներ անաղարտ մնացած Անդրիայի . ներքէն պաշտպանուելով չե՛նք խորհրդաւ մը , թէ ամենուրեք Հայը փրճացնելու ճիգ մը կայ իր սեւ ճակատագրովը : Սակայն ճակատագիրն ալ պարտուած է մեր ազգին տակունութեան շնորհիւ . զարեւրէ ի վեր Հայուն գործը եղած է փրատակ նորոգել :

Այսօր քաղաքիս ափ մը հայը մինչև իսկ իր քանդուած մատուռը կը նորոգէ . ինչքը չը յոսանք քաղաքաբաւ հայրնակ քաղաքներէ . կը բաւէ որ միութիւն ըլլայ : Զարմանալի կերեւայ շատերու , դառաւ որ հայ եկեղեցի մը գտնուին քաղաքիս մէջ՝ ուր 10/15 անցնող հայերէ աւելի չգտնուիր եղբր մինչև աս . կից 1/2 տարի առաջ : Տէր Հայրը կը ըսէ թէ 5-6 տարի շարունակ 6-7 սրճաղործ Բէմախի հայեր եղած են թղ զպրիներ եւ թէ միանգամայն բոլոր ժողովուրդաւ : Հետաքրքրուած տեղեկութիւն ուղղորդ քահանայէն , որն որ Զմիւռնիոյ Առաջնորդարանի արձանագրութեան քաղաք մը իր տըւաւ ինձ կարդալու . սա կը բացատրէր ամեն ինչ . ահաւասիկ պատճէնն , «Ապրո Էֆէնտին հայրն Արփիար 1632

«Թուականին յերուսաղէմ յուխտ երթալ :

«Արքարհամ , այր լայնախորհուրդ «Ժամանեաց րաստիճան տանուէրաւկան , քան զիւր նախնին առաւել «եւս հետաւում լինի բարի եւ համարաւոյ , եւ ըստ նախնական կրթութեան եւ մտացն առատութեան եւ «եւս բարգաւաճի օր ըստ օրէ , սիրելի «յաջս լեալ ամենեւնի եւ մանաւանդ «հիւսէյին հոգակաւ փաշայի , որ զօ . «բազում ինչ էր զօրաց պատերազմական «նաց ընդ Կրէտոյիս եւ յաջս Բէօփրիւլի օղլու Մէհմէտ փաշայի մեծա . «համբաւ Եպարքոսի եւ ամենայն ա . «ազաւելոյն դրան արքունի , զորոյ եւ «զանուն իսկ փոխեաց Բէօփրիւլի օղլուն , հրամայէ Ապրո ձարնել յետ այ . «նորիկ , որ կոչուին կայ մնայ ցայսօր «Ժամանակի յազգս նորա : Սա յորժամ «Կրեալ էր ընդ բանակին օսմանցեց «արքունի վաճառական գողով Հիւսէյին փաշային , յառնուին նոցա զկղզին , «ճարտարահաս վիճաբանութեամբ առ . «նու զեկեղեցի մի վասն Հայոց (.) զոր «վասն ի սմբացն թնդանութիցն քայ . «քայնալ էր , իւրով իսկ ընչիւքն հոգեպատրաստեալ եւ զամենայն զար

(.) Այս եկեղեցին Լատինական եղած է , ինչպէս միւս գրաւանները . քանի որ Օսմանցիք վենետիկցիներէ առած են այս կղզին :

«գս նորա , եւ վասնզի քաղու՝ նպա . «տաւորութիւն արարիս ՛էր բանակի «եւ հաւատարմութիւն յիրս արքունի «բոստ ամենայնի : Զգորաւոր ինքն «Եփրէի մի շնորհէ նմա Սուլթանի պարահին , որաւէսքի յամենայնի ազատ «լինի եւ համարձակ եւ ի մարտիցն ան «զամ յամենայն տեղիս իշխանութեան «իւրոյ : Ապրո երթալ ի Պոլս 1661 թուականին : »

«Սուլթան Իպահմի 1645
«Սուլթան Մէհմէտ Դ . Ալի 1667
Արձանագրութեան մէջ յիշուած եկեղեցի այդ զարդերէն զատ՝ Ապրո Էփրեւ եկեղեցական կալուած յորդրութիւնն է նաեւ 12 լոթր տուններ , որոնք ցայսօր կը մնան նորոգուելով : Գաղաքիս մէջ կը գտնուին աւտարի 70ի չափ Հայեր , որոնցմէ միայն 4-5 ընտանիք կան . մեծ մասը ազատ հողի վրայ իրենց հոցը ձարելու աշխատող տարագիր երիտասարդներ են . մեծքն ալ պարկեշտ , աշխատասէր քորոյ զաղթականութեան կարեւոր մասը կը կազմեն 8-10 Զմիւռնիոյ երիտասարդներ , սրտով եւ կրթութեամբ Հայ , մէկ քանին թարգման Անգլիացոց քով եւ մի անկող ներկայացուցիչ ու պաշտօնեայ իգմբիւր Հայ վաճառատուներու (Զկարծուի թէ հերթում տալ կուզեն : Ինչպէս զի 1030 թուով , այլ իրողութիւնը միայն կը գրեմ : «Որ ունեցի ականջս լսելով լուրիցն » :

անդամ իսկ է խոհուհւն հեղափոխութեան
կարող քարոզիչ Աստուածաբանութեան
փորձ եւ հմուտ հայրենասէր եւ անձ-
նութեան ազգային, արժանաւոր եւ պատ-
րաստական ամեն զոհողութեանց, կրի-
թաքէր եւ յառաջագիտական, համեստ
եւ աշխույժ, ժիր եւ գործունէս եւ
վերջապէս զարգացեալ թրքաստեանց՝
ազգասէր եւ անձնուէր: (*)

Հետեւեալքն. — Արդ ընական է որ
այս գաղափարը պաշտօնը եւ պաշտօնը
ստուգ զորքիչ քիթերնին պիտի խո-
թին վարդապետին քարոզին մէջ, տէր-
աւերին ընթացքին մէջ, խմբագրին դա-
տուութեանց մէջ, թաղականին կամ
հոգաբարձութեան ընտրութեանց մէջ,
դատաւորին պաշտօնավարութեանը եւ
այլն եւ այլն, եւ պիտի տքենն ուն
պաշտօնեաները կամ բռնութեամբ իւր
եանց թիրս դադարեցնող երկրպագոյ
րենք եւ կամ հակառակ պարագային
հեռացնել զինքեանս իրենց պաշտո-
նէն եւ այս ալ կրնայ միայն իւրերոր-
դոց եւ ժողովոց մէջ ձայն ունենալով:
Աստի ահա տակ պարզ պատասխան
մը թէ՛ ինչու զայնակցական ներկա-
յացոյցիչը կամ գործիչը Պոլսեան
քաղաքացի մէջ թաղականին կամ հոգա-
բարձութեան ընտրութեան մը եղածին պէս
իւր ամեն ձեռքը կը թափէ որպէս զի
իւր մարդն կարողանայ ընտրել տալ եւ
առ այս նոյն իսկ ամեն ստորնութեան
եւ ամեն տեսակ խռովարարութեան
յանձն կառնէ առանց նկատողութեան
առնելու թէ՛ եկեղեցին կը մնասէ, ազ-
գային մանկարն կը տուփէ, ժողովուր-
դը կը կրկնապէս եւ որոյ հետեւութեան
ը կը կրկնապէս խառնառակութիւն եւ զի
նկատողութեան յայտ օտարացի ինչպէս
եղաւ դեռ յանցեալում ծանօթ բազմա-
հայ քաղաքի մը հոյ ժողովրդեան մի-
ջեւ եւ որը մինչեւ ցայսօր ալ գեռ չէ
վերջացած, բայց վա՛յ մարդուն աշն-
միկ յոր ձեռն գայցէ պաղթականութե-
ան:

Խնդրանք. — Հետեւեալքն իրրեւ ազ-
գին պատուոյն մի խոհարհ բայց նախան

(*) Թերեւս ի հաշիւ գործիչներու
անձնականին:

Երջանիկ զուգահիւսութեամբ այսօր
վերստին Ձմրանեացիներու կը պար-
տինք մեծ մասամբ մատուոյն նորոգու-
թիւնը: Այն երիտասարդներն զոյժ
կանգնելով սակաւաթիւ գաղթականութե-
ան 2—3 ամիսէ ի վեր գլխեր եւ
ցիւրկ աշխատեցան եւ մօտէն հակեցին
չինութեան գործին, մեծապէս աշակցե-
լով Տէր Մանուէլ Հօր, որ կարծես իր
սիրական ուսման հետ նորէն կեանք
կառնէր: վերջապէս վերանորոգեցաւ
այս հիւանդանոց մատուռը եւ Ս. առաք-
կանքն, ամենքն ալ կողոպտուած ի
նորոգ պատրաստեցան:

Մատուոյն նորոգման 1200 ֆրանք
ծախք եղած է, կտուր, բացի անհրա-
ժեշտ զարդերէ: վիճենայէ հիար Գրի-
գոր ձերմակեան 100 ֆր. նուիրած եւ
իր ձեռամբ 300 ֆր. քանի մը բարե-
պաշտ անձերէ հաւաքած ու զրկած է:
մնացեալը տեղւոյս գաղթականութեան
մէջ մի անդամին սիրաշօթար լուսնով
եւ իզմիրի Սիւրիհիտարեան, Ապարդա-
լեան, Փափաղեան—Անտօնեան եւ
Փափաղեան—Չաքիան վաճառական
տուններու տեղւոյս ներկայացուցչե-
րու ձեռամբ արուած նուէրներովն ամ-
բողացած է:

Այս նուէրները քաջաբերեցին մեր
եկեղեցասէր պարոնները իրենց ձեռ-
նարկին մէջ: Իրենց շնորհիւ Ս. Չառ-
կի տունական օրերու մէջ միայն արու-
ցան օտար հոգի վրայ գոնէ Հայկական
միայն ժամկետով իսկ լսելով Տէր Մա

ձախնդիր անհատը եւ հինգ տարին
իւր ի վեր Պոլսեան ուրեք ուրեք
քաղաքացի մէջ թաղականին եւ հոգա-
բարձութեան ընտրութեանց առթիւ
ծագած խռովութեանց պատճառ ստուգ
ներքեւ ուսուցչութեան կազմակերպու-
թեան վսեմ գաղափարին անկեղծ հա-
մակողմը մը կը խնդրեմ պարտաւճա-
րեկայացուցիչը եւ գործիչը ունի կու-
սակցութեան Պոլսեան վսեմ պահե-
ցէք Ձեր ուսար եւ հետի կեցէք զորք
եկեղեցւոյ եւ վարձարանի վերաբեր-
եալ խնդիրներէ, ձեր ուղին այլ է եւ
առ ինչ նուիրական, գուցէ միայն նոյն
միջ գաղափարին տարածութեանը աշ-
խատեցէք եւ այն ալ սիրաշունչով ժո-
ղովուրդը եւ ոչ թէ երկպառակութեանց
որով ցանկով: գի՛ ոչ ոք կարէ եր-
կուց տէրանց ճառ չիլ այլ է յեղափո-
խականութեան ընդդէմ խռովակոյի եւ
այլ է տեղական եկեղեցւոյ եւ վարձա-
րանի վերաբերեալ գործը զեկակաւ
բոլոր միջ անհեղէն եւ փաստակար իսկ
է ունի երկու պաշտօնէութեանց յան-
ձին միոյց ցորումն: այլ ուրոյ՝ պէտք
է արդարեւ մէջ մի մարմին իւր ընդ-
նած ընթացքին մէջ եւ ահա այն ա-
տեն է որ երկու անջատ մարմին զատ
աշխատութեամբ եւ գիմիտեան յարգե-
լով՝ օրինակ եւ տիպար կը հանդիսա-
նան ժողովրդեան հոս յարգանաց: Եւ
յուսում թէ սոյն գիտողութեան թէեւ
քիչ մը կծու սակայն արդարացի գան-
լով գործիչ պարտաւճաք չեն յամար
իրենց երբեք վերաբերութեան չունե-
ցող այսպիսի ընթացք մեզ չարաւնա-
կելու: նա մանաւանդ աւելի հոգ կը
ստանին ժողովուրդը համեմատութեան
հրաւիրելու եթէ կը վայելին ժողովրդ-
եան մի մասին համակրանքն: իսկ հա-
կառակ պարագային քաջ համոզուած
լլան որ արատ կը բերեն իւրեանց
պատկանաց կուսակցութեան եւ հետք
հետէ ալ կը գրաւեն ժողովրդեան նող-
կանքն ու արմատաբանքն:

Սօֆիա մայիս 23

Չեզոք մը

Նուէլ Հօր հիւանդութեանը եւ օծուած
պատկերի պակասութեանը Ս. Պատա-
րագէ զուրկ թողուցին մեզ: Մեքիսե
գիկ Սրբազանի գրուեցաւ պաղատագիր
հոս քանձայ մը զրկելու չպատասխա-
նեց, եւ երբ հեռագրով խնդրուեցաւ
պատասխան եկաւ թէ Պատրիարքարան
գրեցէք, (տ'ս. Բիւզանդիոնի իմիջ
կրօնի Առաջնորդները):
Մինչդեռ նորոգ արդատուած Երէտա-
ցի ժողովուրդը իւր ազատութեան դը-
րօշը բարձր բռնած մեծափարթամ հան-
դէսներով կը պատրաստուէին Ս. Չառ-
կի, մեք ալ ժողովուրդեան լուսնով
եւ աշխատութեամբ նորոգում հայ
կական մատուոյն մէջ (մեծաւարուստ
եւ Բարեգարնակ մեծահարուստ հայե-
րէն աւելի երջանիկ) տօնեցինք առա-
ջին անգամ Վրիտանի խաչելութեան
գիշերը, ժողովրդեան լիզով վեացի գի-
շերը՝ զարեւել ի վեր լուսն գաղափար
ստուած: Հայերս յուզուած ունիւղրե-
ցինք Տիար Գառնիկ Միկեանի (ձանթ
երամիշտ Բիւրայի Ս. Երրորդութեան
եկեղեցւոյ) քաջգրանուած երգիչորդու-
թեանը ընկերակցութեամբ մի քանի
երիտասարդներու: Դերուհի քանանայն
իսկ իր տկարութեանը մոռցած՝ կարօ-
ղութեան շատ աւելի յոգնեցաւ իր հօ-
տը միայնակութեան համար: քանանայա-
կան զգեստներու սակ. կայտառ կե-
րեւնար:

Տեսնելու արժանի էր թէ ինչ գո-
վելի նախանձախնդրութեամբ կուգէ-

ՆԱԲԻՈՒՄԻ "ԿԵՏ"ԻՆ

Ուրեմն եւ դուք կը խոստովանիք,
որ ձեր շնչիւնն՝ աւանդական ցնդած
հայհոյիչներ երեք տարիէ ի վեր մեզի
գէմ մղած ապուշ ու անճարակ կտրու-
ներէն ցարդ անպարտելի դուրս եկած
ենք:

Քանի որ այդպէս է, կը վստահա-
ցնեմ ձեզ, որ տեղ չունի ձեր հոգա-
ծու փախը մեր ապագային նկատ-
մամբ ալ: Անոր «միւլերիտներուն» պատ-
րաստելիք լարելութեան ալ ի հար-
կէ վրան բաց բան մը պիտի ըլլայ
ուր՝ հաւատացէ՛ք Պ. Կէտ, շատ որոշ
պիտի տեսնուի մինչեւ իսկ Բարեղ-
եան ստանկներուն ծիծաղելի խու-
ճապը մեր մտքակներէն:

Ով որ ալ ըլլաք, գիմակի ներքեւ
էք: լաշակուած մըն էք ու ձեր ծամ-
ծմած հայհոյութեանց առթիւ ապաս-
տանած փաստաբանական է՛ն փառած
ու է՛ն փախստական միջոցներուն:
Այդ պատճառաւ ես՝ որ — աղանջը խօ-
սի սուտիկէ տօթթօրին — ամեն... ի
քար նետելու սովորութեանը չունիմ,
խաղաղ կը հրաժարիմ լաշակուած թը
չուսականի մը քար նետելու յոգ-
նութեանէն ալ:

Ով ըլլաք ձեր «չէյսը» հերքեք է
որ ան չը փախի հրապարակէն ու իր
նորանոր միմտութիւններով քիչ
մըն ալ զուարճացնէ մեզ արդարու-
թեան սրահներուն մէջ, ի մեծ ցաւ
իր տափակ «միւլերիտներուն»:

Տ. ԳԵՆԱԿՈՐԵԱՆ

ԻՐԱԲԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Բարեղի նորարաց Հայ Ընթերցա-
րանի Պատ. Վարդապետը թող հա-
ճի թերթին բաժանորդագրութեան
պայմանները յարգել:

—Տ. Գ. Մ. — Ստացանք Ձեր յօ-
դուածը, ամենայն հաճութեամբ պի-
տի հրատարակէինք, եթէ այդ խնդի-
րը պէտքէն աւելի յուզուած եւ հին-
ցած չըլլար:

—Տ. Յ. Ս. Ֆիլիպէ— Երկու պատ-
ճառով ձեր նամակը չենք հրատարա-
կեր. նախ, չէք ստորագրած, եւ երկ-
րորդ, այդ խնդրը յուզող թերթին
դիմելու էիք:

—Տ. Խ. Գեորգեան Իպրաիմ — Ձեր
18 ֆրանք պարտքը չէք վճարած, մենք

ին իրենց մէջ բաժնելու արարութիւն
մոմակալութիւն, դպրութիւն եւ ա-
մեն եկեղեցական սպասարկութիւն՝
վաճառականը, արհեստաւորը, իսա-
նութեանը առնասարակ, միանջողոյն
ջանալով երկու տարիէ ի վեր հայկա-
կան եկեղեցիէ զրկուած Հայ գաղթա-
կանութիւնը միայնակութեան եւ Հայու
պատկեր արժանաւորապէս պահելու օ-
տարաց առջեւ, որոնք խուսն բազմու-
թեամբ եկած էին այցելել ու իրենց
մոմը վառել փոքր եկեղեցւոյ խորանին
առջեւ, ուրախակից ըլլալով միջ եւ
չնորհակալութիւններ յայտնելով: Նոյն-
պէս կատարուեցաւ Առաջ Ուրբաթի ա-
րարողութիւնը աղքատի պերճանքով:
ձերմակ ու սեւ պատարով: Նաեւ
վարդի, մանուշակի, լեւոնի, Նորնի
բնական ծաղիկներով զարդարուած էր
Քրիտանի գերեզմանը, շնորհիւ մեր
վայելած գեղեցիկ կլիմային:

Այսպէս Չառկի օրերը մինչեւ այ-
սօր ամեն կիրակի ունեցանք եկեղեցա-
կան արարողութիւն, բացի Ս. պատա-
րագէ, ապրիլ 30ին Տ. Մանուէլ երեք
պատկերի օծման արարողութիւնը կա-
տարեց առանձինն եւ այսօր 7 մայիս,
Տօն Երեւման խաչի պիտի ունենանք
Ս. Պատարագ:

Այս նկարագրութիւնը թէպէտ եր-
կայն, սակայն բարի օրինակ մէ կարգ
մը եւրոպական Հայաբնակ քաղաքնե-
րու, ուր կայ եկեղեցի եւ վայելել չեն
փափաքիր, կամ չկայ եկեղեցի եւ չեն
կամիր ունենալ:

ալ ստիպուեցանք թերթը դադարեցնել:
բայց դուք տունց կարմրելու ուրի-
շին եկած թերթերը կ'իւրացնէք, որ-
պէսզի Ձեր սրճարանի յաճախորդնե-
րը դո՛ւ թողուք ու շահագործէք: Ար-
դեօք հայ լրագրութեան ժանտախտն
էք դուք:

—Եղբարք Սարգիսեան Սօֆիա. —
Ստացանք հին բաժնեգիրն, թերթին
ստաքումը կը կսկսինք:

ԿԸ ՓԵՏՈՒՈՒԻ

Կարապետ Սուքիասեան անուն եւ
րիտասարդը, որ Չմուկաճակի գաւա-
սին Միտոսեան գիւղէն է, ժամանակէ
մը ի վեր նամակ չէ գրած իր եղբոր
եւ աղջկաններուն: Ինք վերջին տա-
րիներս Լոստրա, Ամերիկա եւ Եգիպ-
տոս ճանրորքած է: Բայց ոյժմ չի
գրուցուել թէ ուր կը գտնուի:

Պ. Լեւոն Մերձսեան անուն
անձը փնտռողները պէտք է գիմեն
սա հանցէին:

Տ. ՂՈՒԿԱՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Ուլիցա Թըրկուքա ՍՕՖԻԱ

ԻՐԱԲԱՆ

Պոյսոյ Նպաստից Յանձնաժողո-
վին վճիշին նիստին մէջ կարգա-
յաւեր է Պ. Եղեանցի Պատրիար-
քին ուղղած մէկ գրութիւնը. ո-
րով կը ծանուցանէ եղեր թէ Մոս-
կուայի եւ Բեղերսպոլսի եկեղեց-
յական կառուածներու հասոյթէն
560 ոսկիի գումար մը Պատ-
րիարքարանի տրամագրութեան
ներքեւ կը գրուի գաւառացի որ-
րիւր գաւառապետութեան համար:
—Երանձնաժողովը որոշած է նա
եւ ի ձեռն ունեցած միջոցներով
մէկ մէկ որբանոց բուխալ Մանճը-
րգի (Սէրասիոյ), Պաշ Գալէի եւ
Ողէրդի վանքերուն մէջ:

—Բաղէշի առաջնորդ Տ. Եղիշէ
վարդապետ Չիլիկիւրեանի Պատրի-
արքարան զրկուած մէկ տեղեկագրին
համաձայն, նոյն տեղի աղքատին
ներքեւ գաւառապետութեան շարժ-

Քաղաքիս 70 հայերու կողմէ պար-
տականութիւն կը համարիմ հրապարա-
կա շնորհակալութիւն յայտնելու նը-
րիստո տեարք եւ նորոգման մօտէն
ու ամենէն ունի յոգնող տեղւոյս ան-
գրանիկ թաղ: Խորհրդոյ անդամներէն
Տեարք Ազարիա Մատաթեանի, Անա-
նիա Չաքրեանի, Թորոս Տէր Միտա-
սեանի որն որ պատարագորի ձեռք մը
հագուստ բանել տուած եւ նուիրած է
Սարգիս Աւագեանի:

Եթէ ամեն իզմիրցի երիտասարդ օծ-
տուած է մեր հոս տեսած աղիւսեանձ-
նաւորութեանց բարեմասնութիւննե-
րով՝ կրնամ լսել թէ այդ քաղաքը շատ
երջանիկ է՝ եւ նախանձելու ոչինչ ունի
ուրիշ հայաբնակ քաղաքներու վրայ:

Ընտանեկան ընտիր կրթութիւն, բա-
րի վարմունք, լիզուաքիտութիւն, ե-
կեղեցասիրութիւն, ի հարկին իրար օգ-
նելու պատրաստակամութիւն, վերջա-
պէս օտարներու առջեւ Հայ անուան
պատուաբեր անդամներ լինելու կոչու-
մին. այս ձիրքերով օժտուած է այդ եւ-
րիտասարդութիւնը, որոնցով իրա-
ւամբ կը պարծի այսօր Երեսացի Հայ
գաղութիւնը:

... ՈՒՂԻ

Գաւառիս, 7 մայիս 1900

—ՅԱՅԻ—

ման առաջը բոլորովին առնուած է :

—Պալատի Ազգային Հիւանդանոցի հոգաբարձութեան Ատենապետ Տ. Պատրիկ Կիւլպէնկեանի Սուլթանի կողմէ Ուլայի Բ. աստիճանը տրուեց է :

—Կարինէն գրուած նամակէ մը իմացուած է որ, մէկ երկու ամիսէ ի վեր չըլլալով գաւառներէն բազմաթիւ աղքատ ընտանիքներ կարին կուգան . եւ այդ խեղճերը կը թափառին եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ տագնապեալ եւ կը մուրան . թէեւ տեղւոյն Աղքատախնամը կարելիութեան սահմանին մէջ կը ջանայ օգնել . բայց տիրող տնտեսական զգալի տագնապին եւ սղուլթեան պատճառաւ կարելի չըլլար հասնիլ ըստ բաւականին :

—Սոյսի ամսուան սկիզբին կարնոյ Դիմիկ գիւղի շրջակայէն, երկու հայ աղջիկներ գիւղացի կնոջ մը հետ բանջարեղէն կը ժողուուէին, յանկարծ 3 գալիւր կը յարձակին աղջիկներուն վրայ, մին կը խզէին, իսկ միւսը կը պատառնէ ու կը յաշտեն . իրենց ընկելուցս գիւղացի կինը ահաբեկ կը պոռայ, որով ճանապարհներ կը հասնին օգնութեան երբ արգէն երկու աղջիկները արիւնջուայ մեռած կը մնային . կըսուի թէ միւս կինն ալ վախէն մեռած է :

—Բեթերսպուրկի հայ կիները ի նպաստ Հայաստանի կարօտելոց իրենք գումար մը հաւաքելով Պատրիարքարան զըկած են :

—Այնթապի մէջ կղերասիրաց անուանով ընկերութիւն մը կազմուեց է նպատակ ունենալով կղերանոց մը հիմնել արժանաւոր քահանայներ պատրաստելու համար :

—Ճանիկի՝ առաջնորդական տեղապահ Տ. Գնել. վրդ. վարժարանի մը շինութեան համար, յաջողեց է 250 սակի գումար մը հաւաքել :

—Պալատի Բերայի թաղին մէջ նորէն բացուելիք Արուեստանոցին համար իրեւ վարիչ որոշուեց է տիկին Նիկոսար Մոքոսեան որ ի սեան վարժարանի ձեռագիրութեան եւ ձեռագործի մասնագէտ ուսուցչուհին է : Բերայի թաղ . խորհրդին կողմէ իրեն յանձնարարուեց է ծրագիր մը պատրաստել ապագայ արուեստանոցին համար :

—Օրմանեան Պատրիարք մասնաւորապէս Երեւանի պալատը կանչուելով իրեն հաղորդուած է իր երեք պահանջներուն առթիւ եղած իրաւունքն որով՝

1. Բացառիկ կերպով Հայոց համար տեղի ունեցած դժուարութեանց դադարում :
2. Թիւրքոյ բոլոր Հայոց վերայ Պատրիարքարանի իրաւունք պահանջումը, Սիւսի կաթողիկոսական ընտրութիւնն ալ մէջ բերելով :
3. Նոր տուրքերու վճարումին համար գերուութիւններ և վերջին մէկ բանի տարիներու զինուորական յետաձգող տուրքերու շնորհումը կըլլայ :

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Պուլկար հարպիյէ նազըրը Միւլայի Մ. Բարբիքով Պուլկարիան շնն շրմալ չէհիլէրինտէքի գով վէյի տակէրիյէսինի կեօզտէն կէչիւր մէք իչիւն Չիշթօվա կիթմիշ տիւր :

—Ուսում Պուլկար կազէթալաւ . ըր պու սէնէ Պուլկարիա մահուլաթընն բէք պօլ օլաճաղընը խապէր վերմէքտէ տիրէր :

—Հիւքիւմէթ՝ մալիյէ սըզընթիւ սընտան տօլայը տակէրէրին պիր գըսմընը տաղըտաճաղը շայտիթը տէպէրան իթմէքտէ տիր :

—Պուլկար պէօլլէ բազար վէտինի եօրթուլարտա իսլամ տիւք . եանլարը աշըմազ իչիւն մէճիւս վիւքէլա շիմտիլիք միւստատէ իթմիշ տիր :

—Պուլկար Նով-Վիք կազէթալաւ սընն պէյաննա նազարէ . Էօիւլ . միգտէքի Սեպտեմբեր ալընտա Ռուսիատա իճրա օլընաճազ պէօլլիք մանօվալարտա հազըր պուլլընազ իչիւն Չար, Բաէնա Յէր . տինանտ հազըրէթիւրինի մախսուսէն տապէթ իթմիշ տիր :

—Սօֆիատան վերիլէն պիր թէլէկրաֆա նալարէն Բաէնա հալրէթիւրինի իսմինի սէնէյէի տէվրիյէսի միւստապէթի իլէ պիր թա . գըմ զապըթլար թէրֆիի ըրլթպէ իթմիշէր :

ԹԻԻՐԲԻԱ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ

Էրմէնի գըրկընլարը էմնաւընտա միւթէզարըր օլան Ամէրիկա թէպալարընն գիյանը իչիւն . Մ. Ամէրիկա հիւքիւմէթի թարաֆըն . տան իսթէնիլէն թաղմիւթ շիմտիյէ գատար վէրիլմէմիշ օլտուլընտանՍ, թանպօլ Ամիրիկա սէֆաթէթի թէրիւմանը Պապր Ալիյէ դայէթ շիտտէթի հէնի պիր նօթա վէրմիշ տիր . պուլըն իւզէրինէ Պապր Ալի պէօլլիք էնտիշէյէ տիւլմիւշ տիր :

Պուլ Ամէլէ հազգնտալ ալընան սօն խապէրէրէ կէօրէ Պապրիւթոն նամ պիր ամիրիկա զըրհընը պուլկիւնլէր թիւրք սուլարընա տօղրու կէմէք իչիւն Սուէզէ վաթըր օլաճազ իմիշ :

—Պու կիւնլէրտէ Եւլիս Ապտուլլահ վէ Էսատ էֆէնտի իսմի իլէ իքի իլէմա տէրտէսթիլէ հէման վաթօրա գօնուլըպ Հիճազա սիւրկիւն օլընլար :

Սթանպուլտա ուսում իլէմալար զապըթա նէզարէթի ալթընտա պուլընտըրըլըլար :

—Ալիւրէն Երեւանի խըմմէթ տէ պուլընան իւլ զապըթան թէֆգըֆիլէ հապա օլընմըլար . պուլըն սէպէպի իսէ պուլ իւլ քիչիւնի իւզէրինտէն Երեւանը սարալըն բլանընը պուլընմըլ օլմասը տըր :

—Ռուսիա թարաֆնտան Պապր Ալիյէ վէրիլէն նօթատա, շայէթ էրմէնիլէրէ գարըր օլան հարաքէթ նիհայէթ պուլմազ իսէ քէնտիսի հէման միւտախէլէ իլէ պիւսպիւ :

Թիւն հալը հազըրընա նիհայէթ վէրէճէկիւնի պիրտիւրմիշ տիր :

—Ալիւնտան Էվրարու կազէթալարընա վէրիլէն թէլէկրաֆարա նալարէն, թիւրք հիւքիւմէթիւրին Պալքան մէմալիքլէրի իչիւն հէնի վալ իթտիկի կէօմրիւք նիգաւնա . մէսի Եոնան իսմի տաիւրէլէրին . տէ դայէթ պէօլլիք էնտիշէյէ մուհիւր թիւրքէթի տէ սէքթէլէնէ ճէկի սէօլլէնիլմէքտէ, չիւնքի Եոնան հիւքիւմէթի պուլնա մուգապիլ թիւրքիւտան Եոնանիստա . նա իսլալ օլընաճազ էչիւն իչիւն օ նիպէթտէ կէօմրիւք թալլիպի . տէճէկի իւմիտ օլընմազտա, հալպուքի իգմիւր վէ ուսում ճիւլար մահուլաթ ու մաւմալթըն գըսմը աղամը Եոնանիստանտա սարֆ օլընմազտա տըր :

Բէզա Բուսանիս վէ Պուլկարիա տալի թիւրքիւնըն պուլ հէնի նիգաւնա մէսինտէն տօլայը շիքայէթ իթմէքտէ վէ քէնտի թիւրքէթիլէրին սէքթէ կէլէճէկիւնի պէյան իթմէքտէ տիրէր :

Սօն պիր շայէթալա նազարէն Պապր Ալիյէ օլան միւրաճալթլար իւզէրինէ մէքթիւր նիգաւնալէ պուլ սէնէ մէվըրի իճրաէ վալ օլընմա մասը գարարալաշըրըլմըլ :

ՄԻՈՒԹԵՆԵՎԼԻՑԷ

Կօլուտ նամ Ֆրանսըզ կազէթա սընն Ալման մէնպալարըր տան ալըպ վէլտիկի պիր մալիւմաթա նալարէն, Ալմանիս իմէրաթօրը վիլհէլմ հաֆիլէն Բարիլէ կիտուպ սէրկիի ուսումիտէ Ալման շիւպէսինի կէօզտէն կէչիւրտիքտէն սօն . թէքթար կէրի տէօնմիւշ :

—Ճարոն իմէրաթօրը դայէթ պէօլլիք պիր տօնանմա իսմի կէչիտի եափտըրմըլ վէ հէման ուսում Ճարոն հարպ սէֆիլէլէրի պուլ իսմի կէչիտէն իշթիւրաք իթմիշէր :

—Ալանիլիտէ ինկիլիզլէրէ գարըր օլան ըսեան էլան տէվամ իթմէքտէ տիր . Ասիլէրին մըգատըր ֆէվգէլաւտէ չօղալմըլ օլապ ինկիլիլէր դայէթ աղըր վէ կնտիշէի պիր հալտէ պուլընլար :

—Չին ասիլէրի իւզէրէրինէ հիւրիւմիշ Չին ասքէրէրինի կէրիյէ սիւրմէկէ մուտաֆֆազ օլմուլար : Բէքիլտէն վէրիլէն թէլէկրաֆարա նալարէն, էճնէպի տօնանմալարը թիւնէնի լիմանը նը մուհուսէրէյէ ալաճալար իմիշ :

—Ճարոն հիւքիւմէթիւրին կէօրտիկի հազըրըլար վէ պէրիտէ Ռուսիանըն Չէն վէ Քօրէա հուտըրնտա թէճէմիւ իթտիկի աս կէրէր պուլ իքի տէվլէթ արասըն . տա մուհարէպէնի զուհուրընա տէլիլ տտ օլընապիլի :

Հալթա Բուս խարիճիլէ նազըրը Գօնթ Մուրաֆիլէթ թէլէկրաֆա Ճարոնտան կէօրիլէն հազըրըլար իչիւն իգահաթ իսթմիշ տիր :

—Ֆրանսա վէ Մարք մէսէլէսի հազգնտալ ալընան մալիւմաթալա նալարէն . Մարք տակէրիլէր . տէ կիթտիքէ հուտալ պօլընտա թօփոնմազտա իմիշէր . Ֆրանսալար իսէ օրատաքի կէօլէպէ Արապ աշիլէթիլէրին պիր գալը իլէ ուրուշարաք իլէրլէմէքտէ տիրէր :

—Բէքիլտէն վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա նալարէն 2000 Բուս քալալարըր Բէքիլտէ իւզէրինէ երկրլմէքտէ տիրէր . շայէթ Բուսիս պու սուրէթիլէ Չինէ տակէրիւսարըն տէվամ իսէր իսէ, Ճարոն թարաֆընտան իլան հարպ օլընմազ տըր :

—Ճարոն կազէթալարընն պէյաննա նազարէն Ռուսիա իլէ քիւտա տրաւընտա իթիտէքի մուգալէլէնտալէ հաֆիլէն թանգիւլ օլընմըլ տըր . Կանի 1. Ռուսիա իլէ Քօրէա պէյինտէ սուհը տալի . 2. Ռուսիա վէ Ճարոն Քօրէալը հիմայէ իտէճէլէր . 3. Քօրէա Ճարոնլարըն իմիլիլալարը աղալաճազ . 4. Քօրէա գրալիլալար Ռուս Էրէնսէպլիլէրինտէ օլաճազ . 5. Ռուս Օրթոթոք մէքհէպի Քօրէանըն իսմի մէզէպի օլաճազ . 6. Քօրէա մալիլէսինի պիր Բուս միւսթէլարը օլաճազ . 7. Բէզա պիր Բուս տալի հարպիլէ նէզարէթիւտէ . 8. Քօրէա մէմուլարը աղ ու թալիլ օլընաղըլալարըն Քօրէա Ռուս էլիլիլիլիլ իլիլիլ ալընաճազ . 9. Ռուսարը Քօրէալար իսքեան իթտիլմէք իչիւն դայէթ օլընաճազ . 10. Քօրէանըն ուսում օլման վէ մատէն իմիլիլալարը Ռուսարա վէրիլէճէք . 11. Ռուսիանըն Քօրէալար պիր լիմանը օլաճազ . 12. Քօրէալարը սալարընը տէմէթ տէմէթ պաղաւաք տալէթիլի պրաքաճազլար :

ՄՈՒՀԱՐԵՊԷ

Բրէթօրիտան Լօնտոնալ վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա նալարէն Պօթլէր Ժէնէրալ Պօթլանըն թալթըր գօմանտալար թարանալալ տալարընն չէքիլմէքտէ տիրէր . իլիսի հիւքիւմէթ Մ. Քրիկէրտէ պէրապէր օլաղըր հալտէ :

—Թէքթար պիր թէլէկրաֆա նալարէն Պօթլ կէօնիլիլէրի ուֆազ միտարըպէլէր իլէ ինկիլիլէրի իսհաթալ իթմէքտէ վէ տնիլէրտէն էսիլէր ալմազտա իմիլլէր :

—Օրմանտ տակէրէրի Բրէթօրիտան եօգարը պուլընան լիւտ իլ չէհիլ հօլ իւզէրինտէքի չնմէն . տրիլէր խարապ իթմէքտէ տիրէր :